

SCHRIFTELIJKE VRAGEN

Burgemeester Gemeente Arnhem
Koningstraat 38
6811 DG Arnhem

Datum
17 mei 2020

Contact
Maarten Venhoek

Doorkiesnummer
06 53858553

Email
maarten.venhoek@d66arnhem.nl

Betreft

Democratische legitimiteit noodverordening

Geachte Burgemeester,

Al maanden is in Arnhem (zoals overigens in heel Nederland) een door de voorzitter van de veiligheidsregio ingestelde noodverordening van toepassing om de gevolgen van de Corona infectie in Nederland te beheersen. Deze noodverordening is niet onderhevig aan enige directe vorm van democratische controle. Noch het Nederlandse parlement, noch de gemeenteraden zijn betrokken bij de invoering en beëindiging. De voorzitter van de Veiligheidsregio kan eigenstandig een noodverordening instellen op grond van artikel 39 Wet Veiligheidsregio's, waarbij de verantwoording plaats vindt na afloop van de ramp.

Het Nederlandse rechtsstelsel kent naast de noodverordening ook, op grond van artikel 103 uit de Grondwet, de noodtoestand. De wetgever heeft op voorhand al in de vorm van de Coördinatiewet Uitzonderingstoestanden allerlei maatregelen opgesteld die indien nodig van toepassing kunnen worden verklaard. De democratische controle op de maatregelen heeft al plaatsgevonden. De Minister-President kan bij Koninklijk Besluit de noodtoestand instellen. Het parlement (in een verenigde vergadering van Eerste en Tweede Kamer) heeft bij een noodtoestand wel een controlerende rol. Zij kunnen besluiten de afgekondigde noodtoestand op te heffen of te verlengen.

De noodverordening is bedoeld om lokaal of bovenlokaal (maar niet nationaal) optredende tijdelijke crisissituaties het hoofd te kunnen bieden. Voor landelijke en/of langdurige crises is de noodtoestand (met de daarbij behorende Coördinatiewet Uitzonderingstoestanden) bedoeld.

In de Gemeentewet is nadrukkelijk gesteld (artikel 176 lid 1) dat in een noodverordening niet van de in de Grondwet gestelde bepalingen kan worden afgeweken. De grondwettelijke vrijheden dienen gerespecteerd te worden. In deze noodverordening die nu voor de veiligheidsregio Gelderland-Midden geldt, worden wel degelijk grondwettelijke vrijheden ingeperkt: de vrijheid van vereniging, de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, de vrijheid van het belijden van een geloofsovertuiging. Inmiddels is ook door diverse juristen en hoogleraren betoogd dat maatregelen uit deze noodverordening in strijd zijn met de Grondwet.¹

Deze noodverordening is nu twee maanden van kracht. Door de Minister-President is aangegeven dat de anderhalvemetersamenleving de komende tijd de nieuwe normaal zal zijn. Hiermee dreigt de noodverordening een semipermanente status te krijgen. Een vorm

¹ <https://www.trouw.nl/binnenland/noodverordening-blijkt-illegaal-en-moet-worden-aangepast~be66a1da/>
<https://www.nederlandrechtsstaat.nl/forum/id294/09-04-2020/hoe-een-%E2%80%98volwassen%E2%80%99-rechtsstaat-zich-hoort-te-gedragen-in-tijden-van-corona.html>

D66 Arnhem

van wet, zonder dat daar democratische controle op heeft plaatsgevonden of kan vinden. De verantwoording volgt pas achteraf en gemeenteraden zijn niet bevoegd de noodverordening vast te stellen, te wijzigen of op te heffen of consequenties te verbinden aan de verantwoording die erover is afgelegd.

Deze noodverordening is ingesteld door U, de voorzitter van de Veiligheidsregio, tevens Burgemeester van Arnhem.

Voor D66 is het ongewenst om onze maatschappij voor langere tijd in te richten met maatregelen waarop geen democratische controle en legitimering kan plaatsvinden. Temeer daar er alternatieven beschikbaar zijn in de vorm van de noodtoestand of een spoedwet.

Inmiddels is, mede naar aanleiding van vragen van D66 in de Tweede Kamer, toegezegd dat er wordt gewerkt aan een spoedwet. De verwachting is echter dat deze niet eerder dan in de loop van de zomer in zal gaan. Daarmee wordt de huidige situatie met een niet democratisch gelegitimeerde en gecontroleerde noodverordening die ingrijpt in de grondrechten voorlopig gehandhaafd.

Handhavers vrezen ondertussen dat met de stapsgewijze versoepeling de onduidelijkheid toeneemt en bij het ontbreken van eenduidige landelijke regelgeving hun werk moeilijker zal worden. Deskundigen spreken van een risico op willekeur.²

De fractie van D66 heeft daarom de volgende vragen:

1. Is de Burgemeester, als voorzitter van de Veiligheidsregio en namens de gemeente Arnhem, bereid om in het Veiligheidsberaad en bij de minister te pleiten voor een spoedige (bij voorkeur per begin juni 2020) vervanging van de noodverordening door een spoedwet zodat de democratische controle en legitimering kan plaats vinden? Zo nee, welke overwegingen heeft U om vast te willen houden aan de noodverordening?
2. Deelt de Burgemeester onze opvatting dat omwille van de eenduidigheid bij handhaving en de uitvoerbaarheid van de versoepeling van maatregelen deze spoedwet zo spoedig mogelijk en het liefst al begin juni in zou moeten gaan?
3. Is de Burgemeester, als voorzitter van de Veiligheidsregio, bereid om bepalingen die strijdig zijn met de grondwet en/of die niet in een noodverordening, maar slechts bij wet geregeld kunnen worden, zo spoedig mogelijk uit de noodverordening te verwijderen? Zo nee, welke motivatie heeft u om dit niet te willen doen?

Op grond van de Wet Veiligheidsregio's (artikel 40) vindt verantwoording over het instellen van de noodverordening pas achteraf plaats. Gezien de verwachting over het voortduren van de maatregelen en het op zich laten wachten van de spoedwet kan dit nog maanden op zich laten wachten.

4. Is de Burgemeester, als voorzitter van de Veiligheidsregio, bereid om op zeer korte termijn (bij voorkeur binnen twee weken) en daarna regelmatig (bijv. iedere 4 weken) tussentijds te rapporteren over de noodverordening in de geest van artikel 40? Zo nee, welke motivatie heeft u om dit niet te willen doen?
5. Is de Burgemeester bereid om deze rapportage met de raad te bespreken zodat de raad zijn overwegingen en gevoelens aan de Burgemeester kan meegeven,

² <https://nos.nl/collectie/13824/artikel/2333867-verschillend-hanteren-coronaregels-leidt-tot-willekeur>

zodat een minimale vorm van democratische inspraak en controle kan plaats vinden? Zo nee, welke motivatie heeft u om dit niet te willen doen?

De vragen aan de Burgemeester worden gesteld op grond van Gemeentewet artikel 155 lid 1.

Met vriendelijke groet,

Maarten Venhoek
D66 Arnhem